Bestedingsplan bestemmingsreserve jeugd

Inleiding

Jeugdigen liefdevol, gezond, veilig en kansrijk op laten groeien is een gezamenlijke maatschappelijke opgave. Als gemeente hebben we hierin een belangrijke rol, maar onze invloed is beperkt en we staan hierin niet alleen. Samen met inwoners, maatschappelijke partners en onderwijs werken we aan een stevige pedagogische basis voor jeugdigen en hun gezinnen.
Onze lokale visie Opvoeden en Opgroeien (bijlage 1), vastgesteld door de raad op 27 februari 2025, sluit naadloos aan bij de uitgangspunten van de landelijke Hervormingsagenda Jeugd (bijlage 3). Beide benadrukken het belang van normaliseren, nabijheid, preventie en het versterken van de leefomgeving van jeugdigen. Deze visie is vertaald in een uitvoeringsplan (bijlage 2), vastgesteld door het college op 9 december 2025 dat richting geeft aan onze inzet en samenwerking.
Om deze beweging te ondersteunen en duurzaam te verankeren stellen we voor om een bestemmingsreserve jeugd in te richten. In dit bestedingsplan wordt toegelicht hoe deze inzet wordt vormgegeven, welke doelen we nastreven en hoe de bestemmingsreserve jeugd hieraan bijdraagt.

Inhoudsopgave

1.	Hervormingsagenda jeugd	1
2.	Inkooptraject specialistische jeugdhulp	2
3.	Lokale situatie	3
4.	Toelichting hulpmiddel opvoedkwadrant	3
5.	Ontwikkelen van pilots vanuit een bestemmingsreserve jeugd	4
5.1.	Praktijkondersteuner Jeugd (POH- jeugd)	5
5.2.	NSJH	7
5.3.	Versterken Jongerenteam In De School (JIDS) teams	10
5.4.	Primair onderwijs (PO) en de verbinding met TJG	12
6.	Financiering	13
7.	Opbouw financiën bestemmingsreserve	14
8.	Effectiviteit van POH- jeugd, schoolconsulent en NSJH	14
9.	Samenvattend en concluderend	15
	Bijlagen	16

1. Hervormingsagenda jeugd

De Hervormingsagenda jeugd 2023-2028 is een meerjarenprogramma opgesteld en ondertekend in juni 2023 waarin het Rijk, gemeenten, zorgaanbieders, professionals, cliëntorganisaties en jongerenvertegenwoordigers samenwerken. De agenda heeft twee hoofddoelen:

- structureel aanpakken van knelpunten in de jeugdzorg, zoals wachtlijsten, toegankelijkheid en kwaliteit;
- financiële houdbaarheid van het jeugdstelsel op de langere termijn waarborgen.

Gemeenten moeten met gerichte regionale plannen en investeringen zorgdragen dat de jeugd zorg krijgt die kwalitatief beter, toegankelijker én duurzaam gefinancierd is. De agenda is niet vrijblijvend, er geldt een duidelijk tijdspad, monitoring en toetsing. Gemeenten ontvangen de middelen voor de Hervormingsagenda via het gemeentefonds. Gemeenten moeten de middelen inzetten voor:

- uitvoering van de Hervormingsagenda Jeugd;
- transformatie en kostenbeheersing;
- versterking van de lokale teams en regionale samenwerking.

Monitoring en verantwoording vindt plaats via voortgangsrapportages en een onafhankelijke commissie.

2. Inkooptraject specialistische jeugdhulp

De gemeenten in Friesland staan samen aan de vooravond van een inkooptraject voor de Specialistische Jeugdhulp (SJH) en Wonen (m.i.v. 2028). De bestaande kaders, zoals de Fryske Regiovisie Jeugdhulp, de Wet verbetering beschikbaarheid jeugdzorg en de Hervormingsagenda Jeugd, bieden belangrijke aanknopingspunten. Er zijn in provinciaal verband een aantal leidende principes vastgesteld:

1. De Friese gemeenten voeren de regie over de ondersteuning aan jeugdigen.
2. De Friese gemeenten helpen hun jeugdigen lokaal.
3. Bij iedere hulpvraag wordt een brede analyse gemaakt van de context van de jeugdige, inclusief Wmo, participatie en schulden.
4. De lokale sociale en pedagogische basis en het eigen netwerk van de jeugdige worden altijd benut. Onderwijs is de beste jeugdhulp.
5. Specialistische jeugdhulp wordt ingezet wanneer de mogelijkheden binnen de sociale en pedagogische basis niet toereikend zijn.
6. Hulp en ondersteuning worden georganiseerd rondom de jeugdige, niet andersom

We geloven dat een kind het best geholpen is in zijn eigen sociale omgeving. Dat is thuis, in de buurt, op school en bij de eigen verenigingen. Als daar extra ondersteuning bij nodig is, dan wordt dit geboden in die sociale omgeving. Daarbij wordt er niet alleen naar het kind gekeken, maar ook naar wat de ouders/verzorgers en directe omgeving nodig hebben. Is er sprake van stress, armoede, echtscheiding of andere zaken waardoor het kind niet lekker in zijn vel zit, dan wordt daar meteen ook op ingezet. Dat kan het best zo lokaal mogelijk. Immers: de gemeente heeft al taken op het gebied van Wmo, participatie en schuldhulpverlening. Ook is er lokale aansluiting op onderwijs, cultuur, kerk, sport, verenigingen en andere lokale voorzieningen. Die verbinding is het sterkst in de eigen omgeving. Specialistische jeugdhulp wordt dus toegevoegd aan de eigen omgeving; hulp en ondersteuning wordt contextgericht georganiseerd rondom de jeugdige. Dit versterkt de omgeving van het kind, zodat het minder problemen kan ervaren. Gemeenten hebben de ruimte om die ondersteuning lokaal vorm te geven, passend bij de lokale context.

3. Lokale situatie

De lokale visie en uitvoeringsplan opvoeden en opgroeien sluit aan bij de Hervormingsagenda jeugd. We investeren in:

- positief opgroeien, waarbij de opvoeders centraal staan. Mede-opvoeders hebben hun eigen rol en taak en werken samen met de opvoeders en jeugdigen;
- een sterke pedagogisch basis die jeugdigen de kans geeft om sociale relaties op te bouwen met hun opvoeders, buurt, school en vrijetijdsverenigingen. Hierbij is ook aandacht voor beschermende factoren in gezinnen, buurten en basisvoorzieningen;
- sterke preventie door voorlichting en ondersteuning rondom normale opvoed- en opgroeivragen en hoe men deze kan aanpakken. De inzet van preventie is doelgericht, gedegen, samenhangend en gecoördineerd;
- integraal werken dichtbij de jeugdige en het gezin, met intensieve samenwerking tussen en met de basisvoorzieningen. Jeugdigen en opvoeders kunnen bij voorzieningen terecht met vragen op plaatsen waar ze vaak komen;
- intensieve hulp met duurzame effecten, waarbij jeugdigen en opvoeders zoveel mogelijk worden geholpen binnen het eigen gezin, de buurt en het netwerk waarin de jeugdige opgroeit. Deze omgeving wordt gedurende de hulp versterkt.

In lijn met deze visie en de Hervormingsagenda Jeugd is de scope van de specialistische jeugdhulp, met de laatste inkoop in 2024 door SDF, versmald. Dit vraagt om een versterking van de inzet op de voorkant van het jeugdstelsel. Het aanbod Niet Specialistische Jeugdhulp (NSJH), uitgevoerd door het Team Jeugd en Gezin (TJG) speelt hierin een centrale rol door laagdrempelige en passende ondersteuning te bieden aan jeugdigen en gezinnen. Ter aanvulling daarop zetten we in op de Praktijkondersteuner Huisarts (POH) Jeugd en de schoolconsulent binnen het primair en voortgezet onderwijs. Deze inzet sluit aan bij de werkwijze van NSJH en versterken de vroegsignalering, normalisering en samenwerking tussen professionals rondom de jeugdige. Door deze inzet kunnen we sneller en effectiever ondersteuning bieden dichtbij het dagelijks leven van jeugdigen.

4. Toelichting hulpmiddel opvoedkwadrant

In Friesland maken we gebruik van het opvoedkwadrant als hulpmiddel om opvoedproblematiek snel en effectief te duiden. Dit model helpt professionals om samen met opvoeders, jeugdigen en betrokkenen te bepalen welke ondersteuning passend is: van algemene opvoedinformatie tot specialistische jeugdhulp. Het is belangrijk hier gemeentebreed mee te werken, omdat:

- het zorgt voor eenduidigheid, alle professionals hanteren dezelfde taal en werkwijze wat samenwerking versterkt;
- het zorgt voor snelle signalering, door vroegtijdig en laagdrempelig te duiden voorkomen we dat lichte opvoedvragen uitgroeien tot ernstige problematiek;
- het bijdraagt aan passende inzet van hulp, het kwadrant helpt om hulp op maat te bieden afgestemd op de ernst en de situatie;

- het zorgt voor efficiënt gebruik van voorzieningen, door eerst te kijken naar algemene en voorliggende voorzieningen benutten we de kracht van het lokale netwerk.

Het opvoedkwadrant draagt bij aan een preventieve en integrale aanpak van opvoedproblematiek. Gemeentebrede toepassing zorgt voor samenhang tussen beleid, praktijk en hulpverlening en versterkt de positie van ouders en jeugdigen in hun eigen omgeving.

5. Ontwikkelen van pilots vanuit een bestemmingsreserve jeugd

Met het inrichten van een bestemmingsreserve jeugd stellen we ons in staat om pilots te ontwikkelen gericht op NSJH, schoolconsulent in het primair en het voortgezet onderwijs en POH- jeugd.

De genoemde acties in dit plan starten we in een pilotvorm, voor de duur van 4 jaar, waarbij we incidentele financiering toepassen. Deze pilots bieden de kans om:

- inzichten op te doen voordat we grootschalig implementeren;
- inzicht te krijgen in haalbaarheid en effectiviteit;
- feedback te verzamelen;
- effecten te monitoren;
- risico's te beperken;
- draagvlak te creëren.

5.1. Praktijkondersteuner Jeugd (POH- jeugd)

Huisartsen behoren tot de wettelijke aangewezen beroepsgroep die rechtstreeks mogen verwijzen naar specialistische jeugdhulp op grond van de Jeugdwet. Dit betekent dat zij zonder tussenkomst van de gemeente een verwijzing kunnen doen naar een gecontracteerde jeugdhulpaanbieder. Een aanzienlijk deel van de verwijzingen naar jeugdhulp is afkomstig uit huisartsenpraktijken. Dit onderstreept de centrale rol van de huisarts als eerste aanspreekpunt voor gezinnen met zorgen over opvoeden en opgroeien. Hoewel huisartsen een belangrijke rol spelen, ervaren zij ook knelpunten:

- beperkte tijd en expertise om psychosociale problematiek bij jeugdigen goed te duiden;
- complexiteit van het jeugdlandschap en de verwijzingsroute;
- risico op 'oververwijzing' naar specialistische hulp, terwijl lichtere vormen van ondersteuning soms volstaan.

Een POH- jeugd ondervangt deze knelpunten. De POH-jeugd is een belangrijke schakel in de jeugdhulpverlening, die een waardevolle bijdrage kan leveren aan het toegankelijk maken van hulp voor jeugdigen en hun opvoeders met psychosociale problemen.
Door de inzet van de POH-jeugd wordt de huisartsenpraktijk een centrale plek waar laagdrempelig hulp kan worden geboden en waar sneller en effectiever kan worden ingespeeld op de hulpvraag, passend bij opvoedkwadrant 2 (hoofdstuk 3). Hulp bij de POH- jeugd is over het algemeen kortdurend en weinig intensief.
In de Hervormingsagenda jeugd, waarin de opdracht aan gemeentes wordt gegeven om meer naar de voorkant te gaan bewegen, wordt de verbinding met de huisarts door inzet van een POH-jeugd zeer belangrijk genoemd: 'het is van belang dat de samenwerking tussen de huisarts, de jeugdgezondheidszorg en een lokaal team sterk is, zodat zij elkaar eenvoudig kunnen vinden en een goede analyse mogelijk is of ondersteuning of hulp nodig is en in welke vorm deze passend is. Hiervoor zijn vaste contactpersonen voor de huisarts binnen het lokale team onmisbaar.'
In dat kader is het passend om voor de POH- jeugd een gezinswerker van het Team Jeugd en Gezin (TJG) in te zetten.
Deze professional is bekend met de lokale context, heeft expertise in het werken met gezinnen en jeugdigen en kan snel schakelen tussen signalering, ondersteuning en toeleiding naar passende hulp. Zo wordt de verbinding tussen huisarts en het lokale team niet alleen functioneel, maar ook duurzaam en effectief.

Financiering POH- jeugd

Voor kinderen onder de 18 jaar valt de zorg meestal onder de Jeugdwet en de gemeente is hier qua financiering voor verantwoordelijk. De gemeente regelt de financiering van de POH- jeugd en kan contracten aangaan met huisartsenpraktijken om deze ondersteuning te organiseren. Er zijn ook voorbeelden dat een POH in dienst van de huisarts samen met de huisarts de huisartsenzorg voor patiënten van 0-18 jaar met (lichte, veelvoorkomende) psychische problematiek, uitvoert. Dit betreft dan zorg die onder de huisartsenzorg en dus Zorgverzekeringswet valt. Dit zou dan bekostigd moeten worden door de zorgverzekeraars via de POH-GGZ module. Deze medewerker is dan in dienst van de huisarts.

Echter is de gemeente verantwoordelijk voor de jeugdhulp en eventueel vergoeding vanuit de Zorgverzekeringswet beperkt zich enkel en alleen tot specifieke problematiek gericht op GGZ. De vragen vanuit jeugdigen zijn veel breder en ook meer systemisch. Wel kan er onderzocht worden of er mogelijkheden zijn voor cofinanciering.

Huisartsen in de gemeente Heerenveen
Er zijn 9 huisartsenpraktijken in Heerenveen, waarvan een aantal praktijken uit meerdere huisartsenpraktijken bestaat:

1. Gezondheidscentrum Schoterpoort (4 huisartsenpraktijken)
2. Huisartsenpraktijk de Greiden
3. Groepspraktijk de Compaenen (5 huisartspraktijken)
4. Huisartsenpraktijk Bloemberg
5. Huisarstenpraktijk Feanstate
6. Huisartsenpraktijk Nijehaske
7. Huisartsenpraktijk Akkrum
8. Huisartsenpraktijk Jubbega
9. Huisartsenpraktijk Nieuwehorne

Bij Gezondheidscentrum Schoterpoort en bij Feanstate is een medewerker van TJG als POH-jeugd voor 4 uur per week, per praktijk aanwezig. Bij Gezondheidscentrum Schoterpoort heeft dit vorm gekregen op basis van al lang bestaande afspraken en op Feanstate is recent gestart.
Praktijk Jubbega en praktijk Nieuwehorne maakt gebruik van een POH- jeugd uitgevoerd door Molendrift en (voor een deel) gefinancierd vanuit de gemeente.
Dit betekent dat er 5 praktijken zijn die geen gebruik maken van een POH- jeugd, waarvan De Compaenen uit 5 huisartsenpraktijken bestaat. Vanuit dat perspectief gaat het om 9 huisartsenpraktijken.

POH monitor
De gemeente Heerenveen maakt gebruik van de Monitor POH GGZ Jeugd, aangeboden door Keizers Visser en mede ontwikkeld door Molendrift.
Deze monitor is een online registratiesysteem dat inzicht biedt voor zowel de POH- jeugd, de huisartsen en de gemeente. In de monitor zijn opgenomen het effect van de inzet, gegevens voor kwaliteitsverbetering en data om rendement te meten.
Aan de hand van de gegevens uit de monitor kan er door alle betrokken partijen beter preventief gewerkt worden. De gegevens bieden inzicht in de verschillende besparingsmogelijkheden en de reeds bereikte besparingen. De gegevens uit de monitor helpen om betere beleid op te stellen en dit te onderbouwen.

POH in relatie tot TJG
Binnen de gemeente Heerenveen voert de gezinswerker van het TJG de rol als POH-jeugd, naast zijn/haar gezinswerkerstaken uit. Er zijn een aantal voordelen om de rol van POH- jeugd te beleggen bij het TJG:

- brede expertise en integrale aanpak;
- betere samenwerking met huisartsen;
- efficiëntie en kostenbesparing;

- flexibiliteit in inzet;
- versterking van de sociale basis
- poort naar NSJH (mits er sprake is van een vrij toegankelijke voorziening).

De gezinswerker die POH- jeugd uitvoert wordt voor een aantal uren per week daarvoor vrij gemaakt. De gezinswerkers die POH uitvoeren hebben daarvoor scholing gevolgd en werken onder regie en in het systeem van de huisarts.

Wat is ervoor nodig:

- opleidingskosten POH- jeugd €20.000,00;
- (middelen voor) formatie TJG voor:
    - inzet POH, uitgaande van 4 uren per huisartsenpraktijk zou dat gaan om 4 keer 9 uur, is totaal 36 uur. Inclusief reistijd, vergaderingen e.d. gaat het om 1,5 FTE. (aanvullend op de huidige FTE).
- Beleidscapaciteit om:
    - projectplan op te stellen en hier regie op te voeren;
    - gesprekken te voeren met huisartsen;
    - werkafspraken te maken, rol- en taakverdeling zowel intern als met de huisarts;
    - afspraken te maken over hoe eventuele doorverwijzing ingeregeld wordt (voorkeur gaat uit via systeem huisarts)
- Capaciteit van bedrijfsvoering om;
    - positioneren van de POH- jeugd binnen het TJG;
    - afspraken over monitoring;
    - privacyvraagstukken op te pakken.

Capaciteit voor beleid en bedrijfsvoering zijn in zijn geheel opgevoerd (POH, NSJH en schoolconsulent).

5.2. NSJH

Vanaf 2021 wordt er binnen het Team Jeugd en Gezin kortdurende ambulante trajecten aangeboden.
Deze trajecten zijn tot stand gekomen nadat er is nagedacht over de mogelijkheden van het structureel terugdringen van specialistische jeugdhulp in gezinnen die beschikken over voldoende eigen kracht door tijdige hulp in te zetten, dicht bij huis én school.
Deze ingezette hulp is gericht op eigen kracht, normaliseren en hulp bieden op maat, om zo het beroep op specialistische jeugdhulp te verminderen.

Scope en doel van NSJH;

Op 1 januari 2024 is de nieuwe inkoop van kracht gegaan. Deze nieuwe inkoop bracht een verandering van de scope Specialistische Jeugdhulp met zich mee. Het versmallen van de scope van SJH komt tegemoet aan de Hervormingsagenda jeugd. Hier is in opgenomen dat de jeugdhulpplicht beter wordt geduid, afgebakend en gericht op jeugdigen en gezinnen die het meest kwetsbaar zijn of zich bevinden in de meest kwetsbare situaties.

Hulp wat niet wordt geduid als Specialistische Jeugdhulp (verder beschreven als Niet Specialistische Jeugdhulp, NSJH) is als zelfstandige vorm van hulp niet meegenomen in de inkoopprocedure en niet ingekocht door de inkopende dienst Sociaal Domein Fryslân (SDF). Naast het feit dat er door de inkopende dienst niet ingekocht is, heeft SDF ook niet voorzien in een regionale werkwijze betreffende de toegang tot NSJH. Tegelijkertijd is de lokale verordening en bijbehorende beleidsregels vastgesteld door college en gemeenteraad. Hierin is NSJH al meegenomen en wordt er op basis van een inhoudelijke beoordeling gekeken welke ondersteuning nodig is, waarin de scope van specialistische jeugdhulp niet leidend is.
Deze ontwikkeling resulteerde in het feit dat er verder nagedacht diende te worden over (de toegang tot) NSJH en hoe zich dit verhoudt tot het bestaande aanbod binnen TJG. Alles binnen het kader van de transformatiedoelen, de hervormingsagenda, de visie op het versterken van de lokale teams en de visie op opvoeden en opgroeien.

Huidige werkwijze
Alle meldingen die binnen komen bij TJG worden getriageerd binnen het opvoedkwadrant. Wanneer er sprake is van het kwadrant 'opvoedingsvragen' (1) is de verwachting dat deze hulpvragen opgelost kunnen worden door het inzet van het netwerk. Wanneer dit niet aansluit, is het aan het TJG om te beoordelen of de hulpvraag opgelost kan worden door het inzetten van algemene lokale, voorliggende of collectieve voorzieningen. Deze algemeen toegankelijke (collectieve) voorzieningen zijn binnen de gemeenten ten dele georganiseerd (denk aan de jeugdgezondheidszorg en Caleidoscoop).
Aanmeldingen die getriageerd worden binnen het opvoedkwadrant opvoedspanning (kwadrant 2) worden intern opgepakt door het NSJH team.
Binnen het interne NSJH team wordt er eerst een verdiepend systemisch onderzoek gedaan. Wanneer de inzichten, opgedaan tijdens het onderzoek, voldoende zijn voor de jeugdige en/of gezin om zelf verder te kunnen, wordt er afgesloten. Wanneer er methodische interventies nodig zijn om de verkregen inzichten tot verandering te laten leiden wordt er vervolgens een NSJH traject ingezet. Voorbeelden van methodische interventies zijn, speltherapie, Triple P, video-hometraining (VHT) en systemische gesprekvoering.
De methodische interventies zijn nog in ontwikkeling en inzet is afhankelijk van de hulpvraag en wat aansluit bij jeugdige en/of gezin. Het traject bestaat (NSJH) uit 5 tot 10 gesprekken.

De inzet van ondersteuning binnen het kwadrant opvoedspanning in de vorm van NSJH wordt alleen gedaan wanneer deze vorm van hulp passend lijkt bij de hulpvraag en als helpend gezien wordt. Deze, op het individu toegespitste, toets maakt dat deze vorm van hulp nog niet als vrij toegankelijk te noemen is. Bij inzet NSJH traject wordt er een 'aanvraag beschikking - NSJH' gedaan.

NSJH kan worden ingezet voor opvoedproblemen die verband houden met de volgende onderwerpen:
- sociale weerbaarheid
- sociale vaardigheden

- opvoedvragen
- slaapproblemen
- lichte echtscheidingsproblematiek
- rouwverwerking
- lichte agressieregulatie- en emotieregulatieproblemen
- lichte stress, angst en paniekklachten
- verzuim of motivatieproblemen (school)
- creatieve therapie, psychomotorische therapie

Een interventie in de vorm van NSJH kan ook een antwoord zijn op (een deel van de) hulpvraag. Dit maakt dat binnen een gezin de inzet van NSJH ingezet kan worden op een bepaalde hulpvraag en specialistische jeugdhulp (SJH) ingezet kan worden op een andere hulpvraag. Een gezinswerker TJG kan vanuit zijn regiefunctie een andere gezinswerker vanuit het NSJH team inzetten aanvullend op inzet van SJH. Ook kan een zorgaanbieder van SJH via hoofdaannemerschap/onderaanemerschap NSJH inzetten binnen het afgeven profiel (dit wordt dan complementaire ondersteuning genoemd).
Wanneer NSJH niet voldoende blijkt om de hulpvraag op te lossen (sprake van opvoednood, opvoedkwadrant 3 en 4) kan SJH worden ingezet door de medewerker die NSJH heeft geboden.

De inzet van solitaire NSJH ondersteuning valt onder het kwadrant 'opvoedspanning' (2). Een onderzoeksvraag is hoe de toevoeging van solitaire NSJH zicht verhoudt tot de reeds georganiseerde algemeen toegankelijke voorzieningen.

NSJH i.r.t. TJG
Een traject NSJH wordt uitgevoerd door gezinswerkers. Echter, wanneer zij deze taak uitvoeren hebben zij, net zoals de POH-jeugd, een andere 'pet' op. Wél zijn zij onderdeel van het TJG en bevat het een uitbreiding van de reguliere gezinswerkerstaken. Er zijn een aantal voordelen om de rol van uitvoering NSJH te beleggen bij het TJG:

- er wordt niet meer hulp geboden dan nodig is;
- er is meer zicht en invloed op de kwaliteit en effectiviteit van de hulp;
- hulp is passend bij de visie van normaliseren en niet meer hulp bieden dan nodig is;
- kostenbesparend door minder inzet specialistische hulp;
- geen of geringe wachttijd voor inzet ondersteuning;
- gezinswerker die NSJH biedt, heeft ook de bevoegdheid om indien nodig alsnog specialistische jeugdhulp te indiceren;
- betere aansluiting bij preventieve veld, elkaar versterken.

Vervolg

- Er is afgesproken om met ingang van de nieuwe inkoop (2024) voor de duur van in ieder geval 2 jaar (2024-2025) zowel kwalitatieve en kwantitatieve gegevens te verzamelen.
  Op kwalitatief niveau de hulpvragen die te beantwoorden zijn binnen de vorm NSJH en het resultaat (heeft de inzet van NSJH inzet van SJH voorkomen) en

kwantitatieve gegevens over de te leveren inzet (aanbieder informatie, doorlooptijd inzet, frequentie inzet, uurtarief enz.).
Uiteindelijk dragen deze gegevens bij aan een advies en afweging over het vervolg en borgen van NSJH en of het al dan niet haalbaar is een vrij toegankelijke voorziening van te maken.

- Onderzoeken hoe NSJH zich verhoudt tot de vrij toegankelijke/voorliggende voorzieningen.
- In 2026 wordt een procesvoorstel opgesteld wat uiteindelijk moet leiden tot een advies en afweging.
- Op dit moment is de inzet van NSJH een interne aangelegenheid en geen vrij toegankelijke voorziening. Jeugdigen en/of ouders komen alleen in aanmerking wanneer zij aangemeld zijn bij het TJG. Of de inzet van NSJH onderdeel wordt van onze lokale ondersteuningsstructuur is een vraagstuk wat wordt meegenomen in het procesvoorstel wat moet leiden tot een afweging/advies.

Wat is ervoor nodig:

- Beleidscapaciteit om:
    - projectplan op te stellen en hier regie op te voeren
    - Onderzoek te doen.
- Capaciteit van bedrijfsvoering;
    - positioneren van de NSJH binnen het TJG;
    - monitoring;
    - privacyvraagstukken.

Capaciteit voor beleid en bedrijfsvoering zijn in zijn geheel opgevoerd (POH, NSJH en schoolconsulent).

5.3. Versterken Jongerenteam In De School (JIDS teams) bij het voortgezet onderwijs (VO) en MBO

Per 1 januari 2025 is het maatschappelijk werk (wegens bezuinigingen) geen onderdeel meer van de JIDS teams. Het wegvallen van maatschappelijk werk wordt door ouders, professionals en onderwijs ervaren als een gemis.

In de praktijk zien we de volgende effecten:

- scholen en JIDS team verwijzen (eerder) door naar huisarts;
- Jeugdgezondheidszorg (JGZ/GGD) (onderdeel JIDS) verwijst (eerder) door naar GGD jeugdarts voor een verwijzing specialistische jeugdhulp;
- geen (ontwikkeling) collectief aanbod;
- GGD en scholen verwijzen door naar POH- jeugd, echter is de POH-jeugd maar op enkele praktijken actief;
  onvoldoende kennis en expertise aanwezig om integraal en systemisch te kijken;
- onvoldoende kennis en expertise aanwezig advisering huiselijk geweld en kindermishandeling;
- wegvallen van een signalerende functie;
- ontbreken van een professional om vragen en behoeften te verhelderen;
- aanwezige hulpvragen worden niet op de juiste plek geadresseerd;

- afschalen door jeugdhulporganisaties (naar JIDS/ maatschappelijk werk) is niet mogelijk of verloopt moeilijker.

Het is wenselijk dat deze ontbrekende kennis en expertise weer wordt toegevoegd aan het JIDS team. Vanuit het perspectief versterken lokale teams én de aanwezigheid van POH- jeugd en medewerkers die NSJH uitvoeren binnen het TJG, kan deze kennis en expertise belegt worden binnen het TJG. Deze rol en taak wordt vanuit hetzelfde principe als POH- jeugd en NSJH uitgevoerd: de uitvoering ligt bij een gezinswerker, maar heeft bij het uitvoeren van deze taak een andere pet op, voert deze taak naast gezinswerkerstaken uit en wordt gefaciliteerd qua uren. Deze gezinswerker is, voor een aantal uren per week, onderdeel van het JIDS team en is net zoals de andere JIDS werkers, voor een aantal uren per week, aanwezig op VO scholen en bij het MBO (Firda) in onze gemeente, in de vorm van een schoolconsulent. Deze schoolconsulenten richten zich op opvoedingsvragen en opvoedspanning (1 en 2 van het opvoedkwadrant). Dat levert de volgende voordelen op:

- korte lijntjes tussen JIDS (preventie) en TJG;
- advisering scholen en professionals rondom vragen;
- vraag en behoefteverheldering;
- geen (onnodige) doorverwijzing naar huisarts;
- poort naar NSJH/MOS (voorliggend op specialistische jeugdhulp, mits er sprake is van een vrij toegankelijke voorziening);
- versterken netwerk school-preventie-gemeente;
- het voeren van gesprekken over normaliseren;
- betere mogelijkheid van afschalen vanuit (lichte) geïndiceerde jeugdhulp.

Wat is ervoor nodig:

- (middelen voor) formatie TJG voor:
    - beschikbaar stellen van FTE. Op dit moment zijn er 8 VO schoollocaties (inclusief ISK) in de gemeente Heerenveen en 1 MBO organisatie. Vanuit Caleidoscoop en GGD zijn medewerkers gemiddeld 7 uren per week, per locatie aanwezig. Dan zou het totaal gaan om 56 uur per week, ruim 1,5 FTE. Inclusief reistijd en vergaderingen kan er rekening gehouden worden met 2 FTE.
- Beleidscapaciteit om:
    - projectplan op te stellen en hier regie op te voeren;
    - gesprekken te voeren met onderwijs en preventiepartners;
    - werkafspraken te maken, rol- en taakverdeling zowel intern als met de onderwijs en preventiepartners;

- Capaciteit van bedrijfsvoering om;
    - positioneren van de schoolconsulent binnen het TJG;
    - afspraken over monitoring;
    - privacyvraagstukken op te pakken.

Capaciteit voor beleid en bedrijfsvoering zijn in zijn geheel opgevoerd (POH, NSJH en schoolconsulent).

5.4. Primair onderwijs (PO) en de verbinding met TJG.

De aanwezigheid van een medewerker van het TJG op basisscholen is van grote waarde voor zowel kinderen, ouders en professionals binnen het onderwijs. Basisscholen zijn vaak de eerste plek waar signalen van problemen in de ontwikkeling, het gedrag of de thuissituatie van een kind zichtbaar worden. Leerkrachten spelen hierin een belangrijke rol, maar beschikken niet altijd over de juiste expertise om deze signalen goed te duiden of om passende vervolgstappen te zetten. Een TJG medewerker op school; een schoolconsulent, kan hierin direct ondersteunen, meedenken en indien nodig snel schakelen met passende hulp. Door fysiek aanwezig te zijn op school ontstaat er een natuurlijke samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp. Dit bevordert een integrale aanpak waarbij het kind centraal staat en onderwijs, zorg en gezin gezamenlijk optrekken. Ouders ervaren de schoolconsulent als laagdrempelig en toegankelijk wat het vertrouwen vergroot en de stap naar (indien nodig) hulpverlening/ondersteuning verkleint. Juist in situaties waarin ouders niet vanzelfsprekend hulp zoeken kan deze nabijheid het verschil maken.
Naast het reageren op zorgen kan de TJG medewerker ook preventieve ondersteuning bieden. Denk aan het beantwoorden van lichte opvoedingsvragen, ouderbijeenkomsten of groepsgerichte interventies. Dit versterkt de pedagogische basis van de school en draagt bij aan een gezonde ontwikkeling van jeugdigen. Bovendien leidt vroegtijdige en lichte ondersteuning vaak tot het voorkomen van zwaardere hulpverlening op latere leeftijd wat niet alleen beter is voor de jeugdige, maar ook leidt tot maatschappelijke kostenbesparing. Kortom, de structurele aanwezigheid van een schoolconsulent op basisscholen draagt bij aan vroegsignalering, versterkt samenwerking, vergroot toegankelijkheid van hulp en biedt preventieve ondersteuning.

Deze gezinswerker is, voor een aantal uren per week, aanwezig op basisscholen in de vorm van een schoolconsulent. Deze schoolconsulenten richten zich op opvoedingsvragen en opvoedspanning (1, 2 van het ordeningsprincipe). Dat levert de volgende voordelen op:

- korte lijntjes tussen onderwijs, preventie en TJG;
- advisering scholen en professionals rondom vragen;
- vraag en behoefteverheldering;
- geen (onnodige) doorverwijzing naar huisarts;
- poort naar NSJH/MOS (voorliggend op specialistische jeugdhulp, mits er sprake is van een vrij toegankelijke voorziening);
- versterken netwerk school-preventie-gemeente;
- het voeren van gesprekken over normaliseren;
- betere mogelijkheid van afschalen vanuit (lichte) geïndiceerde jeugdhulp.

Wat is ervoor nodig:

- (middelen voor) formatie TJG voor:
    - beschikbaar stellen van FTE. Op dit moment zijn 27 PO schoollocaties in de gemeente Heerenveen. Om al deze scholen te kunnen bieden is het van belang 2 FTE beschikbaar te stellen.

- Beleidscapaciteit om:
    - projectplan op te stellen en hier regie op te voeren
    - gesprekken te voeren met scholen;
    - werkafspraken te maken, rol- en taakverdeling zowel intern als met de scholen en preventiepartners;
- Capaciteit van bedrijfsvoering om;
    - positioneren van de schoolconsulent binnen het TJG;
    - afspraken over monitoring;
    - privacyvraagstukken op te pakken.

Het voorstel is om de capaciteit voor beleid en bedrijfsvoering in zijn geheel op te voeren (POH, NSJH en schoolconsulent).

6. Financiering

Voor de uitvoering van de voorgenomen acties binnen het uitvoeringsplan Opvoeden en Opgroeien en de Hervormingsagenda Jeugd is financiering noodzakelijk. In principe vloeien binnenkomende middelen voor jeugd – zoals de middelen uit de Hervormingsagenda Jeugd – naar de algemene reserve. Specifiek voor de jaren 2026 en 2027 ontvangt de gemeente respectievelijk €1,6 miljoen en €1,5 miljoen. Deze middelen zijn bedoeld om via gerichte regionale plannen en investeringen te zorgen voor kwalitatief betere, toegankelijkere en duurzaam gefinancierde jeugdhulp.
Bij de perspectiefnota worden de budgetten voor jeugd bijgesteld op basis van de daadwerkelijke behoefte; dit staat los van de binnenkomende middelen.
Daarnaast heeft het Rijk in de meicirculaire 2025 €1,4 miljoen terugbetaald voor tekorten uit voorgaande jaren die voor rekening van het Rijk komen. In de septembercirculaire 2025 is nog eens €2,4 miljoen ontvangen voor kosten jeugdhulp uit 2023 en 2024. Deze middelen vallen bij de jaarrekening vrij in het resultaat. In de septembercirculaire geeft het Rijk de suggestie om deze middelen in te zetten voor de benodigde transformatie van de jeugdzorg.
Het uitvoeren van de acties uit het uitvoeringsplan Opvoeden en Opgroeien sluit direct aan bij de doelen van de Hervormingsagenda. Het is van belang om deze acties op korte termijn te kunnen vormgeven, onder andere via pilots. Een bestemmingsreserve biedt hiervoor een passend financieel instrument.
In 2025 is bij de Najaarsrapportage incidenteel €3,6 miljoen toegevoegd aan de budgetten voor jeugd.
Vanaf 2026 is structureel €2,6 miljoen aan de begroting voor jeugdzorg toegevoegd. Deze middelen zijn echter specifiek bedoeld voor de stijgende kosten van maatwerkvoorzieningen binnen de specialistische jeugdhulp en bieden geen ruimte om de in dit plan voorgestelde maatregelen te financieren binnen de reguliere budgetten.
Zoals in bovenstaande in deze paragraaf aangegeven heeft het Rijk in 2026 en 2027 in totaal €3.142.000 incidenteel beschikbaar gesteld ter compensatie van het ingroeipad van de Hervormingsagenda Jeugd. Deze middelen zijn bedoeld om gemeenten in staat te stellen aanvullende maatregelen te treffen ter voorbereiding op de korting die vanaf 2028 wordt doorgevoerd. De gemeente Heerenveen heeft ervoor gekozen deze middelen niet direct in te zetten voor aanvullende maatregelen, maar toe te voegen aan de algemene reserve.

Gezien de doelstellingen van de Hervormingsagenda, de noodzaak om op korte termijn met pilots te starten en de beperkte ruimte in de reguliere budgetten, is het passend om een bestemmingsreserve in te stellen. Hiermee kan het resultaat worden ingezet ter ondersteuning van de noodzakelijke transformatie van de jeugdzorg en de uitvoering van de doelen zoals vastgelegd in het uitvoeringsplan Opvoeden en Opgroeien.

7. Opbouw financiën bestemmingsreserve
De duur van de pilot is 4 jaar: 2026-2030 (collegeperiode). Zie bijgevoegd Excel (bijlage 4) bestand voor de kosten per jaar. In het Excel bestand staan 2 schema's opgenomen. Het eerste schema bevat de basis wanneer de pilots volledig operationeel zijn. In het 2e schema de verwachte kosten per jaar. Er zit namelijk een opbouw in de pilots.

Naast de loonkosten gericht op de uitvoering, zijn kosten voor beleidsmatige ondersteuning, monitoring en sturing van het traject noodzakelijk. Deze capaciteit is essentieel om de voortgang te bewaken, de impact te evalueren en bij te sturen waar nodig. Dit vraagt om aanvullende incidentele middelen, bovenop de uitvoeringskosten. Er is in de berekening rekening gehouden met het inhuren van medewerkers. Vanuit de bestemmingsreserve mogen er alleen incidente kosten gedekt worden. Het is niet mogelijk medewerkers voor een bepaalde tijd in dienst te nemen. Na 2 jaar heeft iemand recht op een vast contract tenzij een project een heel duidelijke kop en staart heeft. Dat is in dit geval niet zo, de pilots zijn voor de duur van 4 jaar.
Op basis van dit bestedingsplan is in totaal € 4.654.125 euro benodigd (bijlage 4)

8. Effectiviteit van POH- jeugd, schoolconsulent en NSJH
De inzet van de POH-Jeugd blijkt effectief: uit onderzoek van Accare, Molendrift en Keizers & Visser blijkt dat 40–70% van de jeugdigen niet hoeft te worden doorverwezen naar specialistische jeugdhulp doordat zij tijdig en kortdurend geholpen kunnen worden binnen de huisartsenpraktijk (Factsheet Monitor kwaliteit en onderzoek, 2023).

Hoewel er nog nauwelijks formeel effectonderzoek bestaat dat exclusief de effectiviteit van gemeentelijke schoolconsulenten meet, laten beschikbare praktijkbronnen zien dat hun inzet doelmatig en ondersteunend werkt bij het voorkomen van schooluitval, opschalen van zorg en het tijdig oplossen van knelpunten**.**

Gemeenten zetten schoolconsulenten – zoals binnen het Team Jeugd & Gezin (TJG) – in om vroegtijdig op school problemen te signaleren, gezinnen te ondersteunen en te voorkomen dat lichtere opvoed- of onderwijsproblemen uitgroeien tot complexe jeugdhulpvragen.
Daarnaast sluit de werking van schoolconsulenten inhoudelijk aan bij de aanpak van de landelijke onderwijsconsulenten, die bewijsbaar bijdragen aan het oplossen van vastgelopen onderwijssituaties door onafhankelijke bemiddeling, advisering en het vinden van passende onderwijsoplossingen. Deze inzet voorkomt langdurige thuiszitters en verdere escalatie, wat duidt op effectiviteit in de praktijk.

De onderbouwing voor preventieve inzet bij opvoedvragen, zoals NSJH, sluit aan bij het Nederlands Jeugdinstituut (NJi), dat met de effectladder aangeeft dat goed beschreven, theoretisch onderbouwde en erkende interventies (zoals opgenomen in hun Databank Effectieve Jeugdinterventies) aantoonbare positieve effecten hebben op het versterken van ouders en het voorkomen van zwaardere zorg (NJi, 2023)
Tot slot onderstreept het Nederlands Jeugdinstituut (NJi) dat preventieve en vroegtijdige ondersteuning – zoals schoolconsulenten bieden en NSJH– aansluit bij wat werkt in effectieve jeugdhulp: tijdige signalering, goed onderbouwde interventies en het versterken van opvoedvaardigheden en schoolomgeving. Hun effectladder laat zien dat vroegtijdige, theoretisch onderbouwde ondersteuning aantoonbaar positieve effecten heeft op het voorkomen van zwaardere zorg.

9. Samenvattend en concluderend
Het beleggen van de taken rondom POH- jeugd, JIDS en NSJH bij het TJG is essentieel om de toegang tot jeugdhulp lokaal te versterken en integraal te organiseren. Het TJG beschikt over de expertise, positionering en verbinding met het lokale netwerk om vroegtijdig en laagdrempelig ondersteuning te bieden, passend bij de visie en uitgangspunten van Opvoeden en Opgroeien en in lijn met de Hervormingagenda jeugd. Door deze taken bij het TJG te beleggen wordt versnippering voorkomen, samenwerking met scholen en huisartsen geborgd en ontstaat een basis voor het duiden van hulpvragen en het bieden van passende ondersteuning. Dit draagt direct bij aan het realiseren van een sterke, toegankelijke en samenhangende lokale infrastructuur voor opvoeders en jeugdigen waarin preventie, nabijheid en maatwerk centraal staan.

Daarnaast draagt deze inzet bij aan het beperken van de instroom in de duurdere, specialistische jeugdhulp. Door vroegtijdige signalering, kortdurende ondersteuning en betere samenwerking met het lokale netwerk worden escalaties voorkomen en worden hulpvragen eerder opgelost. Dit leidt niet alleen tot betere kansen voor jeugdigen en gezinnen, maar ook tot een structurele kostenbesparing binnen de jeugdhulp. Daarmee past deze aanpak zowel inhoudelijk als financieel bij de noodzakelijke transformatie van het stelsel.

Om daadwerkelijk bij de dragen aan de transformatie van de jeugdzorg en de doelen van de Hervormingsagenda te realiseren is het van belang om deze beweging tijd te geven. Een pilot of interventie heeft pas effect als deze duurzaam wordt ingezet en geëvalueerd. Daarom is het wenselijk de voorgestelde acties minimaal 4 jaar uit te voeren.
Dit geeft ruimte voor structurele samenwerking, het opbouwen van nieuwe werkwijzen en het verankeren van veranderingen in de praktijk. Een meerjarige inzet van middelen en capaciteit is hiervoor noodzakelijk.
Belangrijk is dat deze inzet niet binnen de huidige capaciteit kan worden uitgevoerd. Voor de uitvoering van de voorgestelde taken en de realisatie van de beoogde transformatie is aanvullende capaciteit nodig, zodat het TJG deze verantwoordelijkheid daadwerkelijk en duurzaam kan dragen.

Onze ambitie: een sterk en integraal lokaal jeugdstelsel waarin jeugdigen en gezinnen eerder de juiste ondersteuning krijgen, waardoor minder gespecialiseerde en dure hulp nodig is en waarin we als gemeente doelmatig, duurzaam en toekomstbestendig investeren in de jeugdhulp.
Het beoogde resultaat is dat meer hulpvragen vroegtijdig en dichtbij worden opgelost, de instroom in de specialistische jeugdhulp aantoonbaar afneemt, de kwaliteit en toegankelijkheid van ondersteuning voor gezinnen verbeteren en de kosten binnen de jeugdhulp structureel worden beheerst.

Bijlagen
Bijlage 2B : Bijlage bij bestedingsplan bestemmingsreserve

kosten bij inhuur (basis is salariskosten excl werkgeverslasten), volledig operationeel

salariskosten	*salariskosten excl werkgeverslasten*	POH 1,5 fte TJG (factor 2)	NSJH o fte	Schoolconsulent VO 2 fte TJG (factor 2)	Schoolconsulent PO 2 fte TJG factor 2)	Kosten op jaarbasis	kosten totale looptijd project 4 jaar	**Uitsplitsing kosten per jaar, verwachte kosten** 2026 (vanaf juni)	2027	2028	2029	2030 (tot juli)	Totaal Totaal periode
FTE TJG (schaal 10)	*79.000*	237.000		316.000	316.000	869.000	3.476.000	79.000	632.000	869.000	869.000	434.500	
Beleidscapaciteit (schaal 11) 1FTE	*85.000*					170.000	680.000	85.000	170.000	170.000	170.000	85.000	
Bedrijfsbureau M&M (schaal 10):	*79.000*					158.000	632.000						
Adviseur bedrijfsvoering													
Adviseur kwaliteit													
Juridisch adviseur													
Totaal 1 FTE								79.000	158.000	158.000	158.000	79.000	
Domein bedrijfsvoering (schaal 9 en 10)	*79.000*					79.000	316.000						
Data-analist													
Functioneel beheerder													
Totaal 0,5 FTE								39.500	79.000	79.000	79.000	39.500	
totaal directe loonkosten						**1.276.000**	**5.104.000**	**282.500**	**1.039.000**	**1.276.000**	**1.276.000**	**638.000**	
overhead en devices 5%						63.800	255.200	14.125	51.950	63.800	63.800	31.900	
opleidingskosten						zit in tarief	-						
reiskosten woon-werk						zit in tarief	-						
Totale bedrijfsvoeringskosten						**1.339.800**	**5.359.200**	**296.625**	**1.090.950**	**1.339.800**	**1.339.800**	**669.900**	**4.737.075**